

Kunnskapsdepartementet
Postboks 8119 Dep
0032 OSLO

Svar på invitasjon om å gi innspill til rammeplan for samisk lærerutdanning

Utdanningsforbundet takker for muligheten for å gi innspill til rammeplan for samisk lærerutdanning. Samtidig er vi skuffet over at anbefalingene ble offentliggjort seint, noe som gjør at Utdanningsforbundet ikke har fått behandlet saken på ordinær måte.

Utdanningsforbundet mener prinsipielt at utvikling i det samiske og norske utdanningssystemet må foregå parallelt og at vilkårene for arbeidene skal være de samme. I det videre arbeidet forventer vi at forslagene til de to rammeplanene sendes på høring på samme tidspunkt, har samme høringsfrist og dato for ikrafttredelse. Dette er viktig for å sikre felles begreper, innhold, felles verdier i både rammeplan for samisk lærerutdanning og rammeplan for norsk lærerutdanning.

Vi viser til Utdanningsforbundets innspill til rammeplan for norsk lærerutdanning der vi skriver at innspillet vektlegger prinsipielle problemstillinger som trolig vil være felles både for norsk og samisk lærerutdanning. Disse prinsipielle problemstillingene gjentas ikke i dette innspillet. Innspillet til rammeplan for norsk lærerutdanning finnes vedlagt dette dokumentet.

Utdanningsforbundet støtter formålet rammeplangruppen har om å utarbeide en allsamisk rammeplan som skal ta høyde for den kompleksiteten lærere møter i de samiske samfunnene, og de ulike kulturelle og samfunnsmessige kontekstene samer som urfolk og minoritet er en del av og er omgitt av. Det er sentralt at rammeplanen stiller krav om at samiske lærerutdanninger skal gi kompetanse til å lede pedagogisk arbeid med utgangspunkt i samisk språk, kultur, samfunnsliv og samiske kunnskaps- og læringssyn. Anbefalingene ses også i lys av fornorskningspolitikken, kolonialiseringprosesser og forsoningsprosesser.

Rammeplanene for samisk og norsk lærerutdanning skal være likeverdige

Utdanningsforbundet støtter at rammeplan for samisk lærerutdanning og rammeplan for norsk lærerutdanning er likeverdige. Vi mener det må tas inn en tilsvarende setning om likeverdighet i rammeplan for norsk lærerutdanning som den anbefalte i rammeplan for samisk lærerutdanning, da likeverdighet fordrer at begge forskriftene løfter dette likt.

Rammeplangruppen konkretiserer ikke hva de legger i «å være likeverdige» og «likeverdighet». Lærerutdanninger kan være likeverdige ut fra ulike prinsipper. Det bør ikke være opp til de ulike universitetene og høyskolene eller den enkelte arbeidsgiver å definere innholdet i begrepene da variasjonen kan bli for stor og definisjonene kan bli uklare eller for

smale. Begrepet likeverd må defineres i begge rammeplanene dersom målet er at samiske og norske lærerutdanninger skal være likeverdige og lærere skal være kvalifisert for ansettelse og undervisning både i norsk og i samisk barnehage og skole. Utdanningsforbundet mener likeverd kan defineres i forhold til generelle nasjonale felles krav i regelverket for høyere utdanning, for eksempel til omfang, nivå i Nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk og faglig innhold. Det må nedfelles i begge rammeplaner at lærere med utdanning som har fulgt samisk rammeplan og lærere med utdanning som har fulgt norsk rammeplan er kvalifisert for ansettelse og undervisning i både samisk og norsk skole, og for samiske og norske barnehagebarn og elever.

Om rammeplanene skal være likeverdige må det nedfelles i rammeplan for norsk lærerutdanning at studentene må forberedes på at de kan bli lærere for samiske barnehagebarn og elever. Studenter som følger norsk rammeplan, må derfor få en grunnleggende kompetanse om samisk språk og kultur.

Rammeplangruppen anbefaler at «studieplanen for den enkelte lærerutdanning skal beskrive hvordan utdanningene legger til rette for at studentene utvikler muntlige og skriftlige ferdigheter i samisk og norsk». Utdanningsforbundet støtter dette, og mener i tillegg at det må tydeliggjøres at samiske lærerutdanninger skal utdanne lærere med flerspråkkompetanse.

Tittelen på de to rammeplanene

Det er anbefalt at rammeplan for norsk lærerutdanning skal ha tittelen *Rammeplan for ordinær lærerutdanning* eller *Rammeplan for lærerutdanning* og rammeplan for samisk lærerutdanning skal ha tittelen *Rammeplan for samisk lærerutdanning*. Om rammeplanene skal være likeverdige må navnet på rammeplanene signalisere likeverd. Anbefalte titler på de to rammeplanene signaliserer at den ene er den sentrale rammeplanen mens den andre er et unntak.

Utdanningsforbundet mener at tittelen på de to rammeplanene skal være *Rammeplan for samisk lærerutdanning* og *Rammeplan for norsk lærerutdanning*.

Kjernekompetanser

Den samiske rammeplangruppen anbefaler to ekstra felles kjernekompetanser, språklig kompetanse og kulturkompetanse, i tillegg til de anbefalte åtte i rammeplan for norsk lærerutdanning som alle samiske lærere skal ha uavhengig av hvilken lærerutdanning de har gjennomført. Utdanningsforbundet støtter denne anbefalingen.

Videre anbefales at alle treårige og femårige lærerutdanninger skal inneholde minst 30 studiepoeng samisk språk. Det er grunnleggende at studentene gjennom studiet får en solid kompetanse i og på eget samiske språk. Rammeplangruppen skriver at studentene har en variert språkkompetanse ved starten av studiet og ikke alle studenter har samisk som førstespråk. Utdanningsforbundet mener at samisk lærerutdanning må bidra til at studentene har mulighet for å utvikle flytende muntlig og skriftlig kompetanse på samisk, samtidig som de får kompetanse i språkets egenart, språkets oppbygging og anvendelser.

I samiske lærerutdanninger som nettopp skal bygge på samiske språk, kultur og verdier, må man sikre at lærerstudentene gjennom utdanningen utvikler en solid kulturkompetanse og språkkompetanse slik at de som lærere kan bruke dette i egen praksis og videreformidle disse kompetansene til barnehagebarn og elever.

Rekruttering av samiske lærere

Mangelen på kvalifiserte lærere for samiske barnehagebarn og elever er svært stor. Mangelen på lulesamiske og sørsamiske lærere er kritisk. Alle de tre samiske språkene er truede språk.

Utdanningsforbundets mener at lærerutdanning til grunnskole og videregående opplæring, med unntak av yrkesfaglærerutdanning, skal være femårige integrerte mastergradsstudier. Rammepangruppen foreslår opptak til samisk ettårig videreutdanning (Praktisk-pedagogisk utdanning) på grunnlag av bachelorgrad. Dette vil gi lærere med lavere kompetanse og ett eller to fag i sin undervisningsportefølje. Det kan få store konsekvenser for den samiske lærerprofesjonen og den samiske befolkningen om det etableres et system der samiske lærerutdanninger er kortere og gir lavere kompetanse enn lærerutdanning til norsk skole. Et slikt tiltak kan få følgekonskvenser i mange tiår fremover fordi disse lærerne vil være ansatt i skolen. Lærere med kortere utdanning kan også utfordre likeverd blant annet når det gjelder lønn og arbeidsvilkår.

Den prekære mangelen på samiske lærere gjør at Utdanningsforbundet vil jobbe videre med å vurdere mulige tiltak for å styrke samisk lærerutdanning. Den korte fristen på dette innspillet gjør at vi ikke har fått behandlet dette spørsmålet i organisasjonen. Vi vil komme tilbake til spørsmålet om egne vilkår og eventuelle unntaksordninger for samisk lærerutdanning.

Underkapittel om samisk lærerutdanning i praktiske og estetiske fag

Utdanningsforbundet er enig med rammeplangruppen om at det i Lærerutdanning for praktiske og estetiske fag (LUPE) er et stort potensial for å ivareta praktiske og estetiske områder (eller fag) nært knyttet til samisk tradisjonell kunnskap. En samisk LUPE må ta utgangspunkt i samiske forståelser av praktiske og estetiske områder (eller fag) og reflektere samiske forståelser av sammenheng mellom praksis og estetikk.

Utdanningsforbundet mener at andre alternativer og kombinasjoner enn de i den norske LUPE må utredes med tanke på å etablere en samisk lærerutdanning i praktiske og estetiske fag som tar utgangspunkt i samisk kultur, tradisjon og forståelse.

Med vennlig hilsen

Morten Solheim
seksjonsleder

Gunn Gallavara
seniorrådgiver

Brevet er elektronisk godkjent og har derfor ingen håndskrevet signatur.